

Jaap Scholten - Fotografie: Corbino

Van frontlinie tot FOAM

Protect Ukraine brengt oorlog
dichterbij

Door: Judith Seebus

07-05-2026

Buitenland Interview

Voor oprichter Jaap Scholten is Protect Ukraine meer dan een stichting; het is een persoonlijke, morele reactie op wat hij in 2022 aan de grens met Oekraïne zag.

Wat begon met één rit om hulp te bieden, groeide uit tot een organisatie die inmiddels miljoenen euro's aan directe ondersteuning mobiliseert. Naast materiële hulp met een duidelijke focus op defensieve en medische ondersteuning speelt ook de zichtbaarheid van de oorlog een belangrijke rol in de missie van de organisatie. Door samen te werken met schrijvers, fotografen en journalisten wordt geprobeerd het verhaal achter het conflict dichterbij te brengen en een breder publiek te bereiken. Zo verbindt Protect Ukraine praktische hulp aan het front met het vertellen van de menselijke realiteit erachter.

In mei vinden in Amsterdam twee bijzondere evenementen plaats die mede mogelijk worden gemaakt door de Nederlandse stichting. Na afloop van de tentoonstelling War is Personal in FOAM, van de Oekraïense fotograaf en documentairemaker Julia Kochetova, wordt op 21 mei een deel van haar werk geveild; de opbrengst gaat naar de stichting.

Het tweede evenement vindt plaats op 22 mei in de Singelkerk in Amsterdam en bestaat uit een avond met lezingen en muziek. Deze evenementen zijn geen losstaande culturele activiteiten, maar twee manieren om hetzelfde doel te dienen: de oorlog in Oekraïne zichtbaar, invoelbaar en persoonlijk maken. Echte impact ontstaat volgens Scholten pas wanneer verhalen niet abstract blijven, maar mensen werkelijk raken. FOAM doet dat via beeld, de Singelkerk via gesprek, ontmoeting en muziek.

De menselijke realiteit van oorlog

De tentoonstelling van Kochetova laat volgens Scholten precies zien waar het hem om gaat. 'In het nieuws wordt oorlog gereduceerd tot cijfers', zegt hij. 'Maar fotografie laat zien wat die cijfers werkelijk betekenen. Het gaat om gezichten, lichamen, huizen en het leven dat daarachter zit.'

Tijdens het evenement in de Singelkerk staan thema's centraal als democratie, propaganda, Russische beïnvloeding, de Europese veiligheid en de menselijke realiteit van oorlog. Beide evenementen passen volgens hem in één principe: ze gaan niet primair over fondsenwerving, maar over betrokkenheid en het doorbreken van afstand. 'Oorlog is persoonlijk. Dat is de kern', zegt hij. 'De oorlog in Oekraïne en de Russische expansiedrift vormt op dit moment de grootste bedreiging voor ons bestaan, maar het lijkt dat we in West-Europa in een staat van cognitieve dissonantie verkeren, in een zelfverkozen collectieve coma.'

Een persoonlijk kantelpunt

Protect Ukraine ontstond in de eerste dagen van de Russische invasie in 2022, uit een persoonlijke ervaring die uitgroeide tot een structurele hulporganisatie. Het begon allemaal op 25 februari, toen een nichtje Scholten vroeg of hij kon helpen familieleden uit Oekraïne veilig naar de grens met Hongarije te brengen. Scholten reed direct vanuit zijn huis in Hongarije naar de Oekraïense grens, waar hij dagenlang getuige was van de chaos en wanhoop van tienduizenden vluchtelingen.

Die eerste dagen waren voor Scholten een harde confrontatie met menselijk leed. Mensen kwamen aan met niets meer dan een plastic tas, kinderen stonden te bibberen in de kou. 'En dan ineens was er een jonge vrouw die dekens uitdeelde. Dat ene gebaar veranderde de hele sfeer.' Het was een kantelpunt: 'Eén persoon kan in een totaal verwoeste situatie een verschil maken en hoop terugbrengen.'

Wat begon met het opvangen van vluchtelingen in zijn eigen huis, groeide snel uit tot een bredere inzet. Scholten kwam tot de conclusie dat humanitaire hulp geen zoden aan de dijk zette zolang de oorlog doorging. Samen met Dirck Smits van Oyen, een vriend in Kyiv, richtte hij in mei 2022 de stichting op voor het ondersteunen van het Oekraïense leger. Deze benadering is zowel pragmatisch als principieel, stelt Scholten. ‘Zolang de bombardementen doorgaan, zullen er vluchtelingen, doden, gewonden en verwoeste levens zijn. Je kan beter de oorzaak aanpakken, dan de symptomen’, legt hij uit: ‘En dat is het Russische leger.’

Van kogelvrije vesten tot medische kits

Inmiddels heeft de stichting ruim € 18 miljoen opgehaald en financiert het een breed scala aan projecten, van basisuitrusting zoals kogelvrije vesten en medische kits tot innovatieve initiatieven zoals drone-opleidingen, Yak-52 vliegtuigen om drones uit te schakelen en tot ambulance omgebouwde SUV's. Onder de gerealiseerde projecten bevinden zich de eerste robotpilootopleidingen ter wereld, mobiele drone-reparatiewerkplaatsen, speciale trainingen voor vrouwelijke dronepiloten, mobiele operatiekamers en de ontwikkeling van een gepantserde evacuatie-robot voor gewonden. Een belangrijk uitgangspunt is ‘train the trainer’: het opleiden van instructeurs die vervolgens zelf weer anderen trainen, waardoor de impact op schaal wordt vergroot.

Scholten: ‘We doen veelal projecten die noodzakelijk zijn, maar nog niet goedgekeurd en gefinancierd door het Oekraïense Ministerie van Defensie. De bureaucratie kan in deze oorlog onmogelijk het tempo van de innovatie bijhouden.’

De organisatie werkt met een klein team, minimale overhead (van onder 1%) en sterke persoonlijke relaties. Veel contacten in Oekraïne zijn langdurig opgebouwd of direct ontstaan tijdens de oorlog. Daarnaast werkt Protect Ukraine nauw samen met lokale ngo's, militaire eenheden en hulpverleners, zodat hulp snel en gericht op de juiste plek terechtkomt.

Scholten is uitgesproken over de veranderende geopolitieke situatie sinds het uitbreken van de oorlog in het Midden-Oosten en stelt dat Europa niet langer kan rekenen op blijvende Amerikaanse steun. Hij benadrukt dat de kracht van Oekraïne vooral in de samenleving zelf ligt: volgens hem ondersteunt zo'n 80% van de bevolking actief de oorlogsinspanning via vrijwilligerswerk, logistiek, medische hulp en technologische ondersteuning. ‘Alleen dankzij de vrijwilligers en de hulp van lokale en internationale ngo's is het land overeind gebleven’, zegt hij.

Tegelijk waarschuwt hij voor Russische destabilisatie en propaganda in Europa, en ziet hij Rusland als een actieve ondermijner van democratische systemen. Europa moet volgens hem daarom assertiever worden in het beschermen van zijn waarden en eenheid. ‘Europa is een fantastisch continent, maar het moet leren trots te zijn op wat het heeft en dat ook actief verdedigen.’

FOAM

<https://www.wereldvanfilantropie.nl/nieuws/protect-ukraine>

© This is an open access article distributed under the terms of the CC BY-NC-ND 4.0 license
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

War is Personal, te zien in FOAM, Keizersgracht 609, Amsterdam, t/m 25 mei. Julia Kochetova (1993), gevestigd in Kyiv, behoort tot een nieuwe generatie beeldmakers die de oorlog van binnenuit ervaren. Haar fotografie richt zich op de intieme realiteit achter de frontlines: de fragiele grens tussen overleven, rouwen en documenteren. Ze studeerde journalistiek in Oekraïne en werkte internationaal voor onder meer *The Guardian*, *Der Spiegel*, *Vice News*, *Zeit* en *Bloomberg*. Haar werk werd bekroond met een Emmy Award en een World Press Photo Global Award in de categorie Open Format. Op 21 mei om 19.00 uur is er een veiling door veilingmeester Leila de Vos van Steenwijk, voorafgegaan door een interview met Kochetova door Sarah Bronkhorst.

Singelkerk

Lezingen en muziek in de Singelkerk, Singel 452, Amsterdam 22 mei 20.00 uur. Sprekers zijn de schrijver en Protect Ukraine ambassadeur Tommy Wieringa, Jaap Scholten en journalist Joris Luyendijk, die alle drie recent met Protect Ukraine in Oekraïne waren. Ook Alla Solod van de Oekraïense partnerorganisatie Come Back Alive treedt op als spreker. Come Back Alive is een nieuwe soort ngo en haalde reeds € 1,2 miljard euro aan fondsen op. Oekraïense muziek van het koor Mavinka vormt een belangrijk onderdeel van de avond, als herinnering aan de culturele rijkdom die onder druk staat.

Abonneer je op ons gratis Journaal:

E-mail adres

Schrijf je in